

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Emilia Bieńczak

w sprawie **I. V.**
oskarżonego z art. 224 § 2 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 18 października 2023 r.
skargi w trybie art. 539a § 1 k.p.k.
wniesionej przez prokuratora
na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 29 marca 2023 r., sygn. akt IX Ka 217/23,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie
z dnia 21 listopada 2022 r., sygn. akt V K 3436/19,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

I. V. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 30 lipca 2019 r. przy ul. [...] w W. stosował wobec funkcjonariusza Policji sierż. sztab. M. M. groźbę bezprawną pozbawienia życia w ten sposób, że użył słów „[...]” w celu zmuszenia go do zaniechania prawnie podjętej czynności służbowej legitymowania i zatrzymania, tj. o czyn z art. 224 § 2 k.k.;

2. w dniu 30 lipca 2019 r. przy ul. [...] w W. stosował wobec funkcjonariusza Policji sierż. J. W., groźbę bezprawną pozbawienia życia w ten sposób, że użył słów „[...]” w celu zmuszenia go do zaniechania prawnie podjętej czynności służbowej legitymowania i zatrzymania, tj. o czyn z art. 224 § 2 k.k.;

3. w dniu 30 lipca 2019 r. przy ul. [...] w W., znieważył funkcjonariusza Policji sierż. sztab. M. M. podczas i w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych używając wobec niego słów powszechnie uznawanych za obelżywe, tj. o czyn z art. 226 § 1 k.k.;

4. w dniu 30 lipca 2019 r. przy ul. [...] w W., znieważył funkcjonariusza Policji sierż. J. W. podczas i w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych używając wobec niego słów powszechnie uznawanych za obelżywe, tj. o czyn z art. 226 § 1 k.k.;

5. w dniu 30 lipca 2019 r. przy ul. [...] w W., naruszył nietykalność cielesną funkcjonariusza Policji sierż. sztab. M. M. podczas i w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych w umundurowaniu służbowym, w ten sposób, że kopnął go w prawą nogę, tj. o czyn z art. 222 § 1 k.k.;

6. w dniu 30 lipca 2019 r. przy ul. [...] w W., naruszył nietykalność cielesną funkcjonariusza Policji sierż. J. W. podczas i w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych w umundurowaniu służbowym, w ten sposób, że kopnął go w lewą nogę, tj. o czyn z art. 222 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, wyrokiem z dnia 21 listopada 2022 r., sygn. akt V K 3436/19, uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów, za każdy z nich z osobna wymierzając mu kary po 3

miesiące ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu pracy na cele społeczne w wymiarze po 30 godzin w stosunku miesięcznym.

Na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i 3 k.k., połączył orzeczone kary ograniczenia wolności, w ich miejsce wymierzając oskarżonemu karę łączną roku ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym.

Obrońca oskarżonego wniósł apelację od wyroku Sądu I instancji, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj.:
 1. art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., poprzez ich błędną wykładnię, skutkującą pominięciem i przez to oparciem orzeczenia wyłącznie na dowodach oskarżyciela, z pominięciem w rozstrzygnięciu dowodów składanych przez oskarżonego, naruszając tym samym zasadę obiektywizmu;
 2. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., poprzez ich błędną interpretację, skutkującą pominięciem i zignorowaniem wniosków dowodowych oskarżonego, a tym samym pozbawienie go prawa do obrony;
 3. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., poprzez ich błędną wykładnię, skutkującą pominięciem i dokonaniem oceny dowodów – zeznań świadków – funkcjonariuszy Policji – z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów;
 4. art. 385 § 2 k.p.k., poprzez jego błędną wykładnię, skutkującą pominięciem i niepoinformowaniem o treści wniesionej odpowiedzi na akt oskarżenia, co skutkowało tym, że wnioski dowodowe oskarżonego na jego obronę pozostały bez rozpoznania;
 5. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 390 § 1 k.p.k., poprzez ich błędną interpretację, skutkującą pominięciem i uniemożliwieniem oskarżonemu udziału w rozprawie,

w konsekwencji skutkujących

6. błędnym ustaleniem stanu faktycznego, przyjętego za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegającego na przyjęciu, że:
 1. oskarżony w dniu 25 marca 2022 r. przebywał w Polsce i mógł wziąć udział w rozprawie;

2. oskarżony miał zamiar popełnienia zarzuconych mu czynów;
3. oskarżony popełnił czyny zarzucone mu w akcie oskarżenia.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o:

- dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów:

1. z nagrań zdarzenia, będącego przedmiotem rozpoznania sprawy, z dnia 30 lipca 2019 r. przy ul. [...] w W., zawierającego zapis zachowania oskarżonego, w szczególności braku w nim agresji zarówno fizycznej jak i słownej - na okoliczność ustalenia braku zarzucanego oskarżonemu czynu;
2. z dokumentacji medycznej oskarżonego załączonej wraz z tłumaczeniem do odpowiedzi na akt oskarżenia z 24 sierpnia 2020 roku (k. 182 i następne) na okoliczność obrażeń oskarżonego;
3. z dokumentacji medycznej placówki w W. przy ul. [...], dotyczącej obrażeń oskarżonego wraz z przesłuchaniem lekarza przeprowadzającego badanie na okoliczność stanu zdrowia oskarżonego w chwili jego przywiezienia do placówki przez funkcjonariuszy Policji na okoliczność obrażeń oskarżonego;
4. z opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej odpowiedniej specjalizacji w celu stwierdzenia czy obrażenia, które wynikają z dokumentacji w pkt 2 oraz 3, mogły powstać wskutek zdarzeń opisanych przez oskarżonego na okoliczność ustalenia pochodzenia obrażeń oskarżonego;
5. wysłuchanie oskarżonego na okoliczność ustalenia przebiegu wydarzeń objętych aktem oskarżenia;
6. zobowiązanie Policji do przedłożenia do akt sprawy nagrania dźwięku/obrazu z pojazdu, w którym przewożony był oskarżony;
7. z opinii biegłego z zakresu psychologii na okoliczność ustalenia czy skrzepowany na ziemi nieuzbrojony obywatel obcego państwa w obcym języku może wywołać groźbami uzasadniony stan obawy u funkcjonariusza Policji ze stażem liczonym w latach, dokonującym interwencji w pełnym uzbrojeniu i po przeszkoleniu w towarzystwie innych funkcjonariuszy;
8. przesłuchanie świadka E. F. na okoliczność stanu zdrowia oskarżonego przed interwencją Policji w dniu 30 lipca 2019 r. i po jego wypuszczeniu z zatrzymania;

9. ustalonych i zabezpieczonych nagrań rozmów funkcjonariuszy Policji przeprowadzających interwencję z funkcjonariuszem dyżurnym ze [...] Stanowiska Kierowania Komendy [...] lub oficerem dyżurnym Komisariatu Policji [...];

10. z ustalonych i zabezpieczonych nagrań z monitoringu znajdującego się w hostelu przy ul. [...] w W. z dnia 31 lipca 2019 r.;

11. z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy prowadzonej przez Prokuraturę Rejonową [...] w W. z zawiadomienia oskarżonego na okoliczność ich treści;

- uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów, a w razie uznania, że zachodzą przesłanki określone w art. 437 § 2 k.p.k. - uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrokiem z dnia 29 marca 2023 r., sygn. akt IX Ka 217/23, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla m.st. Warszawy w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Prokurator Okręgowy w Warszawie wniósł skargę na wyrok Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości na niekorzyść I. V. i zarzucając orzeczeniu naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 21 listopada 2022 r., sygn. akt V K 3436/19 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że zachodzi podstawa do takiego rozstrzygnięcia określona w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

W obowiązującym aktualnie w Polsce modelu postępowania odwoławczego możliwość uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania została silnie ograniczona, sprowadzając się do trzech sytuacji: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości oraz tej, gdy wydanie wyroku reformatoryjnego naruszyłoby regułę *ne peius*, wskazaną w art. 454 § 1 k.p.k.

Wystąpienie którejkolwiek z tych przesłanek, wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k., oznacza, że przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti* jest niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego i nie ma możliwości sanowania błędów postępowania pierwszoinstancyjnego lub uzupełnienia materiału dowodowego w postępowaniu apelacyjnym.

Z lektury uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego nie wynika, aby, pomimo stwierdzonych niedociągnięć w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, zachodziła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości przez Sąd I instancji, a zatem aby ziściła się przesłanka umożliwiająca uchylenie orzeczenia tego Sądu i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania. Wprawdzie Sąd *ad quem* krytycznie wypowiada się na temat jakości uzasadnienia oraz przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy postępowania dowodowego – w zakresie jego kompletności, nieuwzględnienia wniosków dowodowych obrońcy czy prawidłowości oceny niektórych dowodów – ale nie stwierdza wadliwości wszystkich ustaleń poczynionych przez Sąd *a quo*. Wniosek ten można wysnuć z końcowego fragmentu uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym zawarte są dyrektywy dla Sądu ponownie rozpoznającego sprawę: „W toku ponowionego postępowania Sąd I instancji starannie przeprowadzi postępowanie, ustrzegając się rażących uchybień proceduralnych, uwzględniając wszystkie dowody pozyskane tak na etapie postępowania przygotowawczego, jak też dotychczasowego postępowania jurysdykcyjnego, jak i również, mając na uwadze uwagi Sądu Okręgowego wskazane w uzasadnieniu punkt 3.1. oraz zarzut apelacji odnoszący się do nierozpoznania wniosku dowodowego, które to uchybienia doprowadziły do uchylenia zaskarżonego orzeczenia, zawiadomi prawidłowo wszystkie strony o terminie przeprowadzanych czynności” (uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego pkt. 5.3.2., str. 8). Także we wcześniejszych wywodach, uznając zarzut apelacji za częściowo zasadny, Sąd *ad quem* odnosi się wyłącznie do naruszeń niektórych przepisów w trakcie postępowania dowodowego, tj. braku decyzji co do wniosków dowodowych złożonych przez obrońcę (w istocie braku przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej) oraz niezgodnej z dyrektywami zawartymi w art. 7 k.p.k. oceny zeznań świadka Y. F. – nie oceniając ujemnie wszystkich czynności dowodowych przeprowadzonych przez Sąd I instancji – np. przesłuchania

policjantów i późniejszej oceny ich depozycji. W tej sytuacji nie sposób przyjąć, że rzeczywiście zachodzi konieczność ponowienia przewodu sądowego w całości. Sąd odwoławczy powinien był sam przeprowadzić brakujące dowody, a dopiero po dokonaniu ich oceny wydać rozstrzygnięcie merytoryczne. Taki obowiązek nakłada na niego ustawodawca w aktualnie obowiązującym modelu postępowania.

Mając to na uwadze, należało uwzględnić skargę prokuratora, niezależnie od pewnych jej niedociągnięć, polegających m.in. na zawarciu w treści skargi fragmentu nieodnoszącego się do realiów niniejszej sprawy, w szczególności wskazującego na naruszenie art. 5 § 2 k.p.k.

W ponownym postępowaniu Sąd Okręgowy rozpozna wnioski dowodowe obrońcy oraz uzupełni materiał dowodowy w stopniu umożliwiającym realizację zasad rzetelnego procesu i wydanie merytorycznego orzeczenia w kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego za zarzucone mu czyny.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[SOP]

[ał]